

Tribina

Racionalizacija lokalne samouprave

Dana 19. siječnja 2010. na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu održana je 146. tribina Pravnog fakulteta i Kluba pravnika Grada Zagreba pod naslovom *Racionalizacija lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj*. Tribinu je otvorio i vodio akademik Jakša Barbić. Osvrnuo se na temu tribine, racionalizaciju lokalne samouprave, jedno od najaktualnijih društvenih pitanja, uz ono o sređivanju pravosudnog sustava, o kojima se raspravlja i koje se pokazuje od vitalne važnosti za budući razvitak zemlje. Zapitao se je li broj od gotovo 600 raznih jedinica prikladan i optimalan za našu zemlju te može li taj broj osigurati jednakost u ostvarivanju prava građana. Ustvrdio je kako će to biti predmetom ozbiljnih rasprava i reformi te pozvao prof. dr. sc. Ivana Koprića, redovitog profesora Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, da iznese uvodno izlaganje.

Koprić je svoje izlaganje započeo Kishonovom pričom *Socijalna politika*. Ukratko, u priči se govori o inicijativi gradonačelnika jednog malog grada u Izraelu prema kojoj bi svako dijete dobilo besplatno bananu. Tako bi grad pokazao iznimnu socijalnu osjetljivost, pomogao roditeljima koji samo za banane izdvajaju 50 šekela, ali ujedno i opravdao golema davanja (ukupno 26 nameta) koja građani imaju prema gradu. Ubrzo se, naravno, pojavilo pitanje iz kojeg će se izvora financirati ta plemenita akcija. Tako je najprije uvedena posebna bananska lutrija koja se pokazala nedovoljnom za pokrivanje troškova pa se posegnulo izravno za solidarnošću građana, ali se ni oni nisu pokazali pouzdanima i odgovornima. Na kraju, kao spasonosno rješenje, uveden je poseban bananski namet, 27. po redu, od 100 šekela. Za one koji ga nisu plaćali propisane su zatvorske kazne. Gradonačelnik se uskoro poskliznuo na koru od banane i slomio nogu. Pokazalo se ispravnim pravilo da svaka politika, naročito ona socijalna, iziskuje i određene žrtve. Koprić je napomenuo da između hrvatskih i

izraelskih lokalnih jedinica ipak postoje značajne razlike. Kao prvo, naša nacionalna valuta je kuna, a ne šekel, a kao drugo, naše lokalne jedinice ne mogu same uvoditi nove namete, mogu samo utjecati na visinu određenih poreza, iz čega se može zaključiti da lokalna samouprava u Hrvatskoj još uvijek nije na razini izraelske.

Nakon ove šaljive epizode, istaknuo je da je nužno najprije definirati što je uistinu racionalizacija, a što lokalna samouprava. U medijima se o racionalizaciji lokalne samouprave govori samo kao o smanjenju troškova, iz čega proizlazi da racionalizacija lokalne samouprave podrazumijeva smanjenje udjela troškova sustava lokalne samouprave u javnoj potrošnji. Izrazio je opasnost od takvog stajališta. Naime, kad bi se težilo samo smanjiti troškove, najlakše bi bilo naprosto ukinuti lokalnu samoupravu. Uostalom, diktatura je najjednostavniji i najefikasniji oblik vladavine, a demokracija puno košta! Lokalnu samoupravu moramo stoga učiniti racionalnom da bi ona istinski služila svrsi zbog koje uostalom i postoji. Važno je napomenuti da se svrha lokalne samouprave mijenja tijekom vremena, ali i da se razlikuje od zemlje do zemlje. Svaka zemlja mora sama utvrditi što to uistinu želi od lokalne samouprave, što ona predstavlja za nju u smislu institucionalnog kapitala koji će biti oploden kroz život te koji će donijeti određenu novu vrijednost u javnom sektoru. Koprić je također izrazio nezadovoljstvo redukcionističkom koncepcijom lokalne samouprave uvriježenom u javnosti, koja svodi lokalnu samoupravu na općine i gradove, eventualno i županije, pritom zanemarujući da lokalna samouprava ima više dimenzija. Istaknuo je da najprije treba krenuti od ustavnog uređenja lokalne samouprave, prema kojemu u nas postoje dvije razine jedinica teritorijalne samouprave. Temeljnu razinu lokalne samouprave čine općine, gradovi i veliki gradovi, iz čega proizlazi da imamo 2,4 tipa lokalnih jedinica u kojima se ostvaruju glavne svrhe radi kojih teritorijalna samouprava postoji. Od 1992. znatno je povećan broj lokalnih jedinica, naročito gradova. Od 68 gradova i Grada Zagreba došlo se do čak 126 gradova te Grada Zagreba, što je povećanje gotovo 80%. Takve brojke sugerirale bi da smo prošli intenzivan proces urbanizacije, budući da danas čak 69% stanovništva živi u gradovima. Nažalost, stvarnost je bitno drukčija. Naš stvarni stupanj urbanizacije je oko 40%, a taj fingirani rast urbanizacije dugujemo ponajprije tome što su u gradove uključena brojna naselja ruralnog karaktera, tako da danas, osim Pule, svi gradovi imaju u svom sastavu i naselja ruralnog karaktera. Zakon također omogućuje dodjeljivanje statusa grada bilo kojoj lokalnoj jedinici od posebnog značenja, bez propisivanja kriterija, što je prouzročilo golem porast te kategorije gradova. Zbog takve prakse, podjela na gradove i općine je umjetna – niti su gradovi toliko urbani, a

niti su općine toliko ruralne i zaostale. Usprkos velikom povećanju broja gradova, broj općina se nije smanjio, čak se i povećao sa 418 na 429, zapravo za 70-ak budući da su umjesto onih nekadašnjih općina koje su dobile status grada osnovane nove, koje su sve manje i manje. Prosječna hrvatska općina ima oko 3.150 stanovnika, a grad oko 18.400, dok je opći prosjek svih jedinica lokalne samouprave gotovo 8.000 stanovnika po jedinici. Problem je, međutim, što u istoj kategoriji ima mnogo ekstremno malih jedinica, a tu je i Grad Zagreb s gotovo 800.000 stanovnika. Drugu razinu teritorijalne samouprave od 1993. čine županije, njih 20, koje su 2001. prozване jedinicama područne (regionalne) samouprave, iako prema svojoj veličini odgovaraju regijama. Naime, prema Eurostatu regionalne jedinice trebaju imati između 800.000 i 3.000.000 stanovnika, a naše županije, zajedno s Gradom Zagrebom koji ima dvostruki status: grada i županije, imaju prosječno svega oko 210.000 stanovnika.

Mjesna samouprava na neki je način nasljednica prijašnjih mjesnih zajednica (oko 3.950 njih) koje su ukinute u prvoj reorganizaciji sustava teritorijalne samouprave 1992/93. Od tada se kao oblici mjesne samouprave osnivaju mjesni odbori, s tim da se u gradovima mogu osnivati i gradski kotarevi i gradske četvrti. Mjesni odbori redefinirani su Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi 2001. dobivši pravnu osobnost. Oni dakle, mogu imati svoj žiroračun, vlasništvo, imovinu, sudjelovati u pravnom prometu, međutim nemaju svojih vlastitih izvora prihoda, već samo ono što im općine odnosno gradovi dodijele u svojim proračunima, što je uglavnom minorno. Uvid u pravi opseg i strukturu mjesnih odbora nemoguće je steći jer nema službenih statističkih podataka. Moglo bi se procijeniti da ih ima najmanje 7.000. Ako u svakom od tih oblika postoji prosječno 7 vijećnika, to je ukupno oko 49.000 vijećnika u mjesnoj samoupravi u Hrvatskoj. To je zaista golema brojka, s obzirom na to da svi ti vijećnici primaju naknadu, a ne vidi se stvarna korist od mjesne samouprave.

U Hrvatskoj postoje i tri statističke regije koje su morale biti formirane zbog pridruživanja Europskoj uniji. To su Sjeverozapadna Hrvatska, Središnja i istočna Hrvatska te Jadranska Hrvatska. Statističke regije nemaju istu ulogu kao općine, gradovi i županije, one, naime, nisu jedinice samouprave te nemaju političkih tijela koje bi birali sami građani. Međutim, stupanjem na snagu Zakona o regionalnom razvoju, 29. prosinca 2009., predviđeno je osnivanje jednog novog organa, partnerskog vijeća, koje bi moglo biti zametak buduće autonomne institucionalne strukture regija. Partnersko vijeće, kao što je u području regionalnog razvoja u EU uobičajeno, sastojat će se od predstavnika državne uprave, županija i jedinica

lokalne samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva s područja statističke regije. Ono nije predstavništvo građana, nego predstavništvo interesenata regionalne politike te predstavlja početak stvaranja organa na razini statističkih regija.

Nadalje, u Hrvatskoj u području regionalne politike postoje i specijalne jedinice, i to nekoliko vrsta. Postoji i poseban zakon koji se odnosi na obnovu i razvoj Grada Vukovara. I Grad Zagreb stavljen je također u specijalan status. Od ukupno 556 lokalnih jedinica, njih 276 ili 49% u specijalnom je statusu, što znači da u Hrvatskoj imamo polovinu »normalnih« i polovinu specijalnih jedinica. To indicira da nešto u sustavu nije dobro. Sustav u kojemu su iznimke jednako česte kao i pravila zaslužuje da ga se dobro protrese.

Koprić je objasnio i uvjete u kojima djeluje lokalna samouprava. Što se tiče strukture naselja, u Hrvatskoj postoji velik broj naselja, njih 6.759, naseljenih mjesta koja su formalno priznata kao naselja sa zasebnim identitetom. Prosječno su 334 naselja po županiji odnosno 12 po lokalnoj jedinici. Od ukupno 6.750, gotovo 6.100 naselja ima manje od 1.000 stanovnika. Riječ je, dakle, o vrlo fragmentiranoj strukturi. Što se veličine prostora tiče, najveća je Splitsko-dalmatinska županija sa 4.540 km², a najmanja Međimurska sa 729 km². Gustoća naseljenosti najveća je u Međimurskoj županiji, 162 stanovnika po km², dok je najmanja gustoća naseljenosti u Ličko-senjskoj županiji sa svega deset stanovnika po km². U pitanju urbanizacije, prema nekim podacima mi smo na svega četrdesetak postotaka stvarne urbanizacije, što uvelike odudara od onog podatka o 69% stanovništva koje, prema sadašnjoj teritorijalnoj organizaciji, živi na područjima formalnih gradova.

Što se financija tiče, usporedimo li lokalne financije u odnosu prema financijama centralne države i u odnosu prema onom što stvara čitava zajednica (BDP), stvari baš i ne izgledaju dobro. Prema ukupnim prihodima i rashodima opće države 2008., ukupni državni rashodi koji se odnose na lokalnu samoupravu iznose svega 10,5%. Udio lokalnih proračuna u BDP-u 2008. bio je svega 4,3% u smislu prihoda odnosno svega 4% u smislu rashoda. Zanimljivo je napomenuti da je taj udio bio najveći 1998. kad je iznosio 5,1%, a u to vrijeme govorilo se kako nam lokalna samouprava stoji jako loše. Po tom pokazatelju, naša je lokalna samouprava na samom začelju u Europi, iza Hrvatske su samo grčka i malteška lokalna samouprava, i jasno je da smo znatno zaostali u odnosu prema tranzicijskim zemljama s kojima smo se prije mogli mjeriti.

Neposredni izbor načelnika određeni je iskorak u jačanju legitimiteta lokalne samouprave te u razrješavanju situacija koje su se događale između predstavničkih i izvršnih tijela na lokalnoj razini. Koprić je iznio intrigantan podatak da je od stupanja na snagu Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi 2001. pa do siječnja 2008. bilo raspušteno 60 predstavničkih tijela. Samo se njih devetnaest odnosilo na nemogućnost izbora načelnika, što je doista vrlo malo. Neposredno biranje načelnika uzrokovalo je nove troškove jer se izborni postupak sada najčešće odvija u dva izborna kruga. Također, ukidanjem poglavarstva troškovi se nisu smanjili, načelnici sada imenuju svoje savjetnike iz raznih političkih stranaka koji su im potrebni da bi dobili podršku većine u vijeću, koja je opet potrebna da bi vijeće podržalo njihove prijedloge općih akata, proračuna i drugih odluka. Stvoreni su i neki novi problemi i troškovi, na primjer troškovi blokada koje postoje i koje će prouzročiti raspuštanje nekih predstavničkih tijela jer neke lokalne jedinice, zbog sukoba između načelnika i većine u vijeću, nisu usvojile proračun. Jedan od glavnih razloga uvođenja neposrednih izbora načelnika bilo je izbjegavanje tzv. strančarenja, utemeljeno na uvjerenju da će upravo nezavisni kandidati na neposrednim izborima uspjeti osvojiti više mjesta načelnika te će se kao nezavisni lakše integrirati u svoje lokalne jedinice. Koprićevo istraživanje pokazalo je, međutim, da su nezavisne lokalne liste na izborima za lokalna predstavnička tijela (vijeća i skupštine) 2009. ostvarile nešto manji uspjeh nego 2005. Izabrano je samo 8,6% nestranačkih načelnika (njih 48: 7 gradonačelnika, 41 općinski načelnik, ni jedan župan), iako se u javnosti stvorio dojam da ih je više. Dakle, promijenjen je cjelokupni lokalni politički sustav, a rezultat je ostao isti, što također treba uzeti u obzir kad se govori o racionalizaciji.

U nastavku izlaganja Koprić se usredotočio na prijedloge za racionalizaciju lokalne samouprave, iako je izrazio bojazan da imaju vrlo male šanse biti usvojeni usprkos njihovoj plauzibilnosti. Za početak, predložio je osnivanje ekspertne radne skupine koja bi pripremila stručne temelje za reorganizaciju lokalne samouprave. Kao primjer istaknuo je teritorijalnu reformu Velike Britanije u 1970-ima koja je rezultirala donošenjem zakona 1973. Posebno je istaknuo da je još 1966. bila osnovana stručna radna skupina koja se sastojala od uvažanih profesora fakulteta i visokih upravnih eksperata. Nadalje, potrebno je odustati od očekivanja da je moguća neka velika ušteda na kraći rok. Svako diranje u sustav donosi samo nove troškove. To je jedino izvjesno, a hoće li se ostvariti i uštede, ne može se sa sigurnošću predvidjeti. Postoji opasnost i od samih obećanja promjena, najave da se nešto radi, a da se zapravo čekaju novi parlamentarni

izbori. Da bi se ti politički rizici što više smanjili, trebalo bi se prilikom teritorijalne reorganizacije što više osloniti na struku, što se još uvijek ne čini dovoljno. Kao primjer naveo je skupljanje podataka o lokalnim jedinicama koje obavlja jedna privatna firma (počelo se s lokalnim jedinicama u Splitsko-dalmatinskoj županiji). Problematično je što prethodno nije jasno utvrđeno koji se točno podaci trebaju skupljati te što će s njima biti kasnije, s obzirom na to da ne postoji vizija lokalne samouprave za narednih 5 ili 10 godina. Sljedeće što bi trebalo napraviti jest odustati od jedinica u specijalnom statusu. Prije pet godina prilikom pripremanja Zakona o regionalnom razvoju zauzeto je stajalište da će se njegovim donošenjem odustati od specijalnih statusa (posebna državna skrb, brdsko-planinska područja, otoci, itd.). Njegovim stupanjem na snagu krajem 2009., u kojem u skladu s europskim standardima postoji kategorija potpomognutih lokalnih jedinica, nisu prestali važiti zakoni koji reguliraju specijalne statuse navedenih kategorija jedinica. Iz toga se može zaključiti da se vodi dvostruka politika, jedna prema Zakonu o regionalnom razvoju, a druga prema svim tim posebnim zakonima, što je ne samo nelogično i nekorektno već i skupo. Nadalje, dugoročno gledano, trebalo bi podržati stvaranje regionalne samouprave na razini sadašnjih statističkih regija ili nekih drugih regija, a ne sadašnjih županija. Na naših 4,5 milijuna stanovnika optimalno bi bilo formirati pet regija kako bismo udovoljili kriterij od 800.000 stanovnika koliko se traži za tzv. NUTS II jedinice te kroz njih organizirati regionalnu samoupravu. Što se lokalnih jedinica i lokalne razine tiče, njih bi trebalo svesti na neki broj između 150 i 300, po mogućnosti bliže 150 nego 300. Trebalo bi odustati od umjetnog razlikovanja općina i gradova. Razlike u pravnom statusu postoje, ali su vrlo male, a uostalom, povećanjem prosječne veličine temeljnih jedinica razlikovanje seoskih i gradskih jedinica ionako bi izgubilo svaki smisao. Što se tiče mjesne samouprave, trebalo bi je svakako zadržati, ali bi zakonom trebalo propisati kriterije za formiranje mjesnih odbora kako se više ne bi dogodilo da negdje postoji mjesni odbor sa 10.000 stanovnika, a negdje sa 10 stanovnika. Mjesna samouprava mogla bi preuzeti dio onih zadataka koje sada obavljaju male općine i gradovi. Županije bi se mogle zadržati kao oblik dekoncentrirane državne uprave odnosno jedinica u okviru kojih bi se nadzirala lokalna samouprava, organizirali dekoncentrirani poslovi državne uprave i tome slično. Istaknuo je da su danas pred lokalnom samoupravom novi i drugačiji zadaci od onih početkom 1990-ih. Više to nisu samo administrativni i infrastrukturni zadaci, već ponajprije razvojni zadaci. Stoga lokalnu samoupravu treba u punoj mjeri staviti u funkciju poticanja i potpore razvoju.

Na kraju svoga izlaganja Koprić je izrazio skepsu hoće li se uistinu velika reforma moći i provesti u djelo te završno sažeo svoje prijedloge za racionalizaciju lokalne samouprave koji su sljedeći:

- Formirati ekspertnu radnu skupinu koja bi pripremila stručne temelje reorganizacije lokalne samouprave.
- Odustati od specijalnih statusa lokalnih jedinica i osloniti se na nove kategorije prema Zakonu o regionalnom razvoju (potpomognuta područja, čl. 26–29.; razvrstavanje prema stupnju razvijenosti, čl. 22–25.).
- Uvažiti nove razvojne potrebe te u skladu s tim regionalnu samoupravu organizirati na razini regija, a lokalnu na razini monotipskih općina.
- Broj regija može se povećati do pet (ni jedna ne bi smjela imati manje od 800.000 stanovnika), a broj lokalnih jedinica ne bi smio biti veći od 300 (optimalno oko 150).
- Mjesna samouprava trebala bi omogućiti nastavak identiteta i razvoja onih područja koja su sada konstituirana kao manje općine i gradovi.
- Zadržati županije, ali ne kao autonomne jedinice, već kao jedinice za (dekoncentriranu) državnu upravu na lokalnoj razini i prvostupanjski nadzor zakonitosti lokalne samouprave,
- Proširiti financijski kapacitet lokalnih samoupravnih jedinica (cilj je u pet godina doseći 25% rashoda opće države); omogućiti da jedinice lokalne samouprave preuzmu ovlasti zajamčene Ustavom.
- U lokalnim izborima osigurati predstavništvo građana i većinskim izbornim načelom upravu na području sada postojećih lokalnih jedinica i županija, čime će one zadržati određeni identitet i političko predstavništvo,
- Utemeljiti agenciju za lokalne službenike koja bi na jedinstven način vodila natječajne postupke i uopće pomagala u upravljanju i razvoju ljudskog potencijala lokalne samouprave.
- Utemeljiti jedinstveni informacijski sustav lokalne samouprave radi sustavnog i stalnog prikupljanja podataka o lokalnoj samoupravi.
- Reorganizirati državnu upravu na razinama ispod središnje te započeti s prenošenjem obavljanja pojedinih poslova državne uprave na lokalne i regionalne samoupravne jedinice.

Nakon uvodnog izlaganja razvila se zanimljiva i živa rasprava. Nenad Starc, s Ekonomskog instituta, složio se s Koprićem da je racionalizacija i reforma lokalne samouprave vrlo kompleksna i da se tom pitanju ne prilazi dovoljno seriozno. Gojko Bežovan, s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, osvrnuo se na problem poimanja neracionalnosti, istaknuo je primjer Bratislave i Budimpešte prema kojima po njegovu mišljenju Grad Zagreb ima racionalnu organizaciju, iz čega se vidi da je problem racionalnosti lokalnih jedinica veoma složeno pitanje te je teško jedinstveno ustvrditi što je uistinu racionalno. Istaknuo je nužnost prekogranične suradnje gradova. Kao pozitivan primjer naveo je pristupanje Španjolske i Portugala EU kada je nastala kovanica kognitivna europeizacija, koja označuje stvaranje novih mreža za pozitivne društvene promjene inicirane od mlade generacije koje su vodile pregovore, što je zapravo bio i najveći dobitak.

Vedran Đulabić, s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, nije se potpuno složio sa stajalištem uvodničara tribine. Založio se za radikalnu reformu, a ne samo za racionalizaciju lokalne samouprave. Što se tiče regionalne razine, smatra da tri stvorene statističke regije nisu optimalno rješenje jer ne predstavljaju neko jedinstveno područje u kojemu bi razvojni problemi bili jednaki, a ne bismo ih trebali ni zbog strukturnih fondova EU. Strateški hrvatski interes je u statističkom smislu imati što manje lokalnih jedinica kako bi se što dulje mogla koristiti financijska sredstva iz prvog cilja konvergencije te bi stoga pitanje stvaranja regionalizacije trebalo razdvojiti od pitanja stvaranja statističkih i političkih regija. Što se tiče strukturnih fondova, istaknuo je kako treba imati u vidu da je jedno od temeljnih načela sufinanciranje: ako želimo sredstva iz fondova, najprije moramo osigurati 20–25% sredstava. Na godišnjoj razini, Hrvatska bi trebala imati na raspolaganju oko milijardu eura, što znači da iz domaćih izvora treba osigurati oko 250 milijuna eura – postavlja se pitanje odakle ta sredstva lokalnim jedinicama. Upravo nam zbog toga treba reforma kako bismo okrupnili i ojačali jedinice lokalne i regionalne samouprave, što je uostalom i europski trend.

Stjepan Ivanišević, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u mirovini, istaknuo je da je 1992. teritorijalna organizacija Hrvatske osmišljena na centralističkom upravljanju. Područna uprava trebala je samo služiti državnoj vlasti zbog čega se i poduzelo usitnjavanje jedinica: tako ih se lakše može kontrolirati. Stoga se postavlja pitanje što zapravo želimo od samouprave: ako želimo centralističko upravljanje, ne treba mijenjati postojeći sustav; ako želimo samoupravu u onome smislu kao u većini europskih zemalja, treba poduzeti korjenitu reformu, a za to – za početak – treba politički konsenzus vladajućih i oporbenih stranaka.

Emil Zadravec, odvjetnik iz Zagreba, polemizirao je o pitanju političke volje, političkog konsenzusa te se zapitao kad će napokon politika poslušati glas struke.

Akademik Barbić izložio je problem upravljanja koji se pojavio u Zagrebačkom holdingu. Iznio je mišljenje da Zagrebački holding zapravo uopće nije holding budući da ista pravna osoba drži udjele i dionice u drugim društvima i ne obavlja nikakvu djelatnost – to je obično društvo s ograničenom odgovornošću.

Dubravka Jurlina Alibegović, s Ekonomskog instituta u Zagrebu, istaknula je da se zalaže za lokalnu samoupravu u kojoj su važni kriteriji učinkovitosti u pružanju javnih usluga njezinim stanovnicima, prije svega fiskalna i financijska neovisnost. Spomenula je da postoji još jedna grupa specijalnih jedinica – jedinice koje financiraju tzv. decentralizirane institucije, kao što su obrazovanje i socijalna skrb. Ustvrdila je da je nužno udio lokalne samouprave povećati sa 10% na 20–30% kako bismo postali sličniji tranzicijskim zemljama gdje je udio lokalne samouprave u državi i preko 30%. Zaključno je ustvrdila nužnost povezivanja problematike reforme lokalne samouprave sa strategijom regionalnog razvoja.

Mihovil Škarica, s Pravnog fakulteta u Zagrebu, zapitao je postoje li neke prethodne mjere koje bi trebalo provesti kako bi politika decentralizacije dobila neki početni impuls. Ustvrdio je da je u Hrvatskoj nužno stvaranje ambijenta u kojemu bi same lokalne jedinice počele razmišljati o svojoj budućnosti, međusobno surađivale te se u budućnosti i pripojile ako ne bi mogle izvršavati obligatorni samoupravni djelokrug koji bi bio propisan zakonom.

Koprić je na kraju odgovorio na brojna pitanja i komentare. Između ostalog, ustvrdio je da postoje mnogi dokazi u prilog decentraliziranom modelu upravljanja državom. Centralizirani sustav, iako naoko jednostavniji, a lakše ga je razumjeti i logički je prihvatljiviji, dugoročno gledajući ne postiže dobre rezultate. Dok se jednim napadom na centralizirani sustav može srušiti cijeli sustav, jednim napadom na decentralizirani sustav može se onesposobiti samo dio sustava. No, za stvaranje decentraliziranog sustava potrebna je gotovo radikalna promjena u načinu razmišljanja, što nije lako ostvariti. Složio se i da treba postaviti kao cilj da Hrvatska u srednjoročnom razdoblju poveća udio lokalnih samoupravnih jedinica u proračunskoj potrošnji na 25%, naravno nauštrb potrošnje kroz centralni državni proračun. Također je istaknuo da bi trebalo napokon omogućiti lokalnoj samoupravi da uživa u garancijama samoupravnog djelokruga koje postoje prema Ustavu, za što najprije treba uskladiti zakonodavstvo s Ustavom.

Ustvrdio je da je situacija s lokalnim službenicima neodrživa. Predložio je stoga osnivanje agencije koja bi se brinula za kvalitetu lokalnog upravnog osoblja. Iako bi to doista značilo odstupanje od načela potpune autonomije lokalnih jedinica, koristi koje bi takav model upravljanja lokalnim osobljem donijelo bile bi zasigurno veće. Naglasio je i da treba poduzeti reformu kako bi se provela istinska decentralizacija. Složio se s tezom da su gradovi pokretači razvoja i ustvrdio da bi trebalo nove lokalne jedinice formirati oko gradova. Što se tiče regionalne samouprave, ponovio je da se zalaže za pet regija koje bi mogle dobro funkcionirati, a istodobno i zadovoljiti eurokriterije za NUTS II jedinice. Na kraju je zahvalio akademiku Barbiću i sudionicima koji su se odazvali raspravi na ovu vrlo zanimljivu, a sada i aktualnu temu o kojoj će se zasigurno još mnogo govoriti.

Teo Giljević*

---

* Teo Giljević, asistent nauke o javnoj upravi na studiju javne uprave Društvenog veleučilišta u Zagrebu (Assistant at the Public Administration Study, Zagreb Social Sciences Polytechnic)